

Resultaten nestkasten voor Torenvalken in de Flevopolders in 1975

In 1975 werden in totaal 48 kasten gecontroleerd, waarbij in vergelijking met 1974 de volgende wijzigingen zijn opgetreden:

- in sectie PZ werden in maart 1975 tien nieuwe kasten geplaatst
- twee kasten langs de Knardijk (sectie JZ) bleken te zijn verdwenen door de aanleg van een rijksweg; door het plaatsen van één nieuwe kast werd dit verlies gedeeltelijk gecompenseerd
- kast 49 (kavel C 58) bleek bij de kontroleronde in mei te zijn verdwenen; in het desbetreffende gedeelte van dit kavel was het bos recent uitgedund

De resultaten van het broedseizoen 1975 zijn samengevat in Tabel I.

Tabel I. Resultaten 1975.

plaats	aantal kasten	A	B	C	D	E
Hollandse Hout	22	14	1	5.0 (13)	63	4.5 (14)
Muiderweg	10	6	1	3.8 (6)	14	2.8 (5)
sectie PZ	10	2	0	4.5 (2)	5	2.5 (2)
kavel D 14	1	1	0	5.0 (1)	5	5 (1)

N.B. Hollandse Hout is inclusief Knardijk.

Legenda: A= aantal succesvolle broedsels; B= aantal niet succesvolle legfels; C= gemiddelde legfelgrootte (aantal); D= aantal grootgekomen jongen; E= gemiddeld aantal grootgekomen jongen.

In totaal hebben in 42 kasten bestemd voor Torenvalken 23 paar succesvol gebroed terwijl in 2 kasten resp. één en twee eieren werden gevonden die verlaten waren. Het bezettingspercentage ove alle kasten bedroeg in 1975 55 % tegen 60 % in 1974. Vergelijken we alleen de kasten in de Hollandse Hout e.o. dan liggen deze percentages resp. op 64 en 63.

Evenals in 1974 werden weer enkele kasten door Ransuilen bezocht: 1 in kavel A 13 en 2 in de kasten langs de Larserweg. (kavel C64 en D14). Uit 9 eieren werden in totaal 5 jongen groot. In 1974 werden 2 kasten door Ransuilen bezet die 3 jongen groot brachten. In beide jaren waren er 5 kasten in een voor deze soort geschikt biotoop. Met spanning wordt de ontwikkeling in 1976 afgewacht omdat de Hollandse Hout nu ook een geschikt biotoop lijkt te worden.

In 1975 werd door de Torenvalken opmerkelijk later gebroed dan in 1974 (Tabel 2). Voor de Muiderweg (incl. PZ sectie) was dit verschil zelfs gemiddeld ongeveer 1 maand.

Tabel 2. Datum eerste ei; de getallen geven de aantallen legfels aan waarvan het eerste ei in de desbetreffende 10-daagse periode werd gelegd.

		apr.	I	II	III	mei	I	II	III
1975	Hollandse Hout + D14		1	2	7		0	5	1
	Muiderweg etc.		0	0	0		1	2	4
1974	Hollandse Hout + D14		3	7	3		3	0	0
	Muiderweg etc.		2	3	3		0	0	0

I= 1 tot en met 10e,

II= 11e tot en met 20ste,

III= 21 tot en met 30ste.

De oorzaak ligt waarschijnlijk in de slechte voedselsituatie in het voorjaar van 1975 (weinig veldmuizen), hetgeen ze later in het voorjaar weten te compenseren door het eten van meer vogels.

De legselgrootte (Tabel I) was waarschijnlijk in 1975 veel lager dan in 1974 hetgeen verband houdt met het late broeden en de voedselsituatie (Tabel 3).

Tabel 3. Resultaten 1974. Legenda zie Tabel 1.

plaats	aantal kasten	A	B	C	D	E
Hollandse Hout	24	15	1	1)	70	4.7 (15)
Muiderweg	10	8	0	5.4 (7)	37	4.6 (8)
kavel D 14	1	1	0	5.0 (1)	3	3.0 (1)

De jongenproductie was in de Hollandse Hout hoger dan elders, wat veroorzaakt is door de grotere legfels en de geringere sterfte onder jongen (en eieren): 11 % tegen 22 % langs de Muiderweg (incl. sectie PZ).

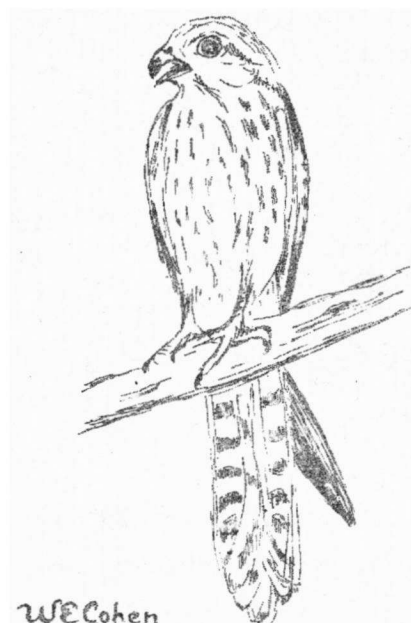
Hoewel bij de controle van de kasten niet speciaal wordt gelet op voedselresten en braakballen, worden meestal wel verse voedselresten of prooien en uitzonderlijke situaties genoteerd.

Dit levert in vergelijking met 1974 het volgende beeld op:

	vogels	veldmuis	bosspitsmuis
1975	10 x	1 x	2 x
1974	2 x	3 x	-

In 1975 werden in verhouding meer vogels gegeten: vooral juveniele spreeuwen. Eenmaal werd een verse pullus van een Kluut aangetroffen (kavel PZ 36) en in twee kasten werden losse ringen gevonden, die naar later bleek, van Klutenpulli afkomstig waren:

ring	ringdatum	plaats	vinddatum	vindplaats
3.192.368	12-06-1975	kavel JZ 12;	15-06-1975,	kavel JZ 24
3.207.818	15-06-1975	Almere ;	29-06-1975,	kavel FZ 74
3.227.544	22-06-1975	" ;	"	" "
3.227.545	"	" ;	"	" "

Beide laatste werden geringd op een afstand van hemelsbreed 2.5 km van de vindplaats.

In totaal konden in 1975 87 pulli van de Torenvalk worden geringd tegen 110 in 1974. Tot op heden (14-05-'76) werden uit de jaren 1973-1974 de volgende aantallen terugmeldingen ontvangen:

aantal terugmeldingen in het <u>1e jaar</u>		<u>2e jaar</u>		<u>3e jaar</u>	
jaar	geringd	vóór 1.10	1.10-29.2	1.3-1.6	
1973	43	2	-(1)	-	-(3)
1974	110	-	4	2(2)	9(5) *
1975	87	-	2(5)	2 *	? *

N.B. (...) terugvangsten door ringers; * = nog niet compleet.

Vergelijken we de terugmeldingspercentages met die van Amsterdam en omgeving (gegevens J.B. Buker, Amsterdam) dan krijgen we het volgende beeld (alleen doodgevonden exemplaren):

	1e jaar	2e jaar	3e jaar	geringd
1973 Flevoland	4.7 %	0	0	43
Amsterdam	9.1 %	5.0 %	0	122
1974 Flevoland	5.4 %	8.1 %	?	110
Amsterdam	5.9 %	3.5 %	?	287
1975 Flevoland	4.6 %	?	?	87
Amsterdam	10.6 %	?	?	311

In 1973 en 1975 was het terugmeldingspercentage in het eerste jaar in Amsterdam ongeveer tweemaal zo hoog dan in Flevoland. Dit ligt vermoedelijk in het feit dat de terugmeldingskans van een dode, geringde vogel in de omgeving van Amsterdam (kleinschalig landschap) hoger is dan in de Flevopolders.

Dit speelt vooral een rol in de zomermaanden met een dichte vegetatie (hoog gras, veel akkergewassen) waarin weinig mensen in het terrein komen. Uit Flevoland zijn er dan ook geen terugmeldingen in de eerste drie maanden na het uitvliegen, terwijl dergelijke terugmeldingen er wel zijn rond Amsterdam.

In 1974 was het terugmeldingspercentage echter even hoog als in Flevoland, wat waarschijnlijk verband houdt met een ander dispersiepatroon.

Het hoge aantal terugmeldingen in het tweede jaar van de Torenvalken in 1974 is zeer opmerkelijk (hoger dan in het eerste jaar!) en een verklaring is moeilijk.

De algemene indruk uit de terugmeldingen is voorlopig dat er jaarlijkse verschillen optreden in dispersie en mortaliteit die waarschijnlijk samenhangen met de voedselsituatie.

Het beeld wordt verder nog gekompliceerder door plaatselijke verschillen in de voedselsituatie. Het zal echter interessant zijn dit ingewikkelde beeld te ontrafelen, waarbij echter veel gegevens (c.q. terugmeldingen) uit beperkte gebieden (Flevoland, Amsterdam) onthoerlijk zijn.

Hierbij dank ik de personen die mij in het veld terzijde stonden bij de controle van de kasten: J. Harder, R. van Poelgeest, F.E. de Koning, K. Schouten, en M. Verdonk. Bovendien dank ik J.B. Buker te Amsterdam voor de verstrekte informatie.

E.R. Osieck

Laren, 15 mei 1976

1) voetnoot Tabel 3: legselgrootte alleen bekend van late broedsels